

Darja Kocábová, Miroslav Svoboda, Jiří Vrbka

60 let samostatné hudební školy 80 let českého hudebního školství v Mikulově

Základní umělecká škola Mikulov si v roce 2009 připomněla dvě významná výročí. První se vztahuje k šedesátí letům její samostatné existence, to druhé připomíná osmdesát let existence českého hudebního školství v Mikulově. Vedení školy se rozhodlo k oběma výročím vytvořit stálou expozici, která by v jednotlivých kapitolách postihovala historii mikulovského hudebního školství i zdejší hudební školy od nejstarších dob až k současnosti.

K přípravě a realizaci výstavy přizvala ZUŠ Státní okresní archiv Břeclav se sídlem v Mikulově a Regionální muzeum v Mikulově. Společnou prací těchto tří institucí vznikla expozice, která mohla být 4. prosince 2009 představena veřejnosti.

Žáci a studenti Základní umělecké školy Mikulov a jejich škola (foto Václav Hortvík, SOKA Mikulov)

Mikulovské hudební školství v nejstarších dobách

V nejstarších záznamech týkajících se Mikulova nenacházíme o hudbě či hudebních vystoupeních žádné zmínky, nicméně její provozování u farního kostela sv. Václava lze předpokládat již v době předbělohorské. Jisté však je, že s příchodem Františka z Dietrichsteina, kardinála a olomouckého biskupa, na mikulovský zámek se hudba stala součástí kultury

renesančního města. Nositeli hudebního dění se stali itaští skladatelé jako Carlo Abbate, Giovanni Battista Alovisi a Claudio Cochi, soustředění kolem zámecké kaple. V roce 1623 založil kardinál Dietrichstein při loretánské kapli kostela sv. Anny (dnes dietrichsteinská hrobka) hudební seminář, tzv. loretánský, kde působilo devět vokalistů – loretánských zpěváků, označovaných podle barvy svých kabátků jako modráčci. O dva roky později začali obdobně působit u kapitulního kostela sv. Václava zpěváci označovaní podle svých kabátků jako červenáčci. Těchto vokalistů bylo deset a seminář byl nazývaný václavským. Mikulovské semináře, jímž se stal kardinál Dietrichstein fundátorem, byly založeny jako první na Moravě. Určeny byly výhradně chlapcům a jejich úkolem bylo vzdělávat mladé zpěváky v hudební teorii a praxi a pečovat o hudební stránku církevních obřadů.

Během dlouholetého působení mikulovských seminářů z nich vzešla celá řada vynikajících hudebníků. Není jistě bez zajímavosti, že zatímco většina podobných fundací zanikala již v průběhu 19. století, loretánská existovala nepřetržitě až do roku 1939, a stala se tak nejdéle přetrvávajícím piaristickým seminářem.

Významné centrum hudebního života představovalo piaristické gymnázium, založené v roce 1631 opět kardinálem Dietrichsteinem. Na něm byla studiu hudby věnována značná pozornost. Mezi významné hudební pedagogy, kteří na mikulovském piaristickém gymnáziu působili, patřil hudební skladatel Šimon Václav Kalous (1715–1786 nebo 1799). Tento plodný autor převážně duchovní hudby, jenž zkomponoval více než sto chrámových skladeb, psal také divadelní hry a různé deklamace. Jeho dílo bylo v té době značně rozšířeno. Mnohé skladby byly ovšem prováděny na kůrech i později, zejména v první polovině 19. století, a jsou ještě občas hrány i v současnosti.

Mezi Kalousovy nejvýznamnější žáky patřil skladatel František Xaver Brixi (1732–1771), nejhranější český autor 18. století, jehož díla se hrála v celé střední Evropě. Kalousovým žákem byl Brixi v době svého studia na piaristickém gymnáziu v Kosmonosích. Z mikulovských Kalousových studentů nejvíce proslul Antonín Jan Nepomuk Brosmann (1731–1798), později též vyučující na zdejším gymnáziu – jeden z nejvýznamnějších představitelů řádové piaristické hudby. Brosmann je autorem unikátního teoretického spisu o vyučování zpěvu. Zajímavostí je, že komponoval technicky obtížné skladby pro velká orchestrální obsazení; některé z nich se dochovaly v opisech a byly uloženy v notovém archivu Význačné kolegiální kapituly u sv. Václava v Mikulově, z čehož lze usuzovat na vysokou interpretační úroveň tehdejších mikulovských hudebníků.

Počátky českého hudebního školství v Mikulově

Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 začal v Mikulově narůstat počet český mluvících obyvatel. S příchodem českých úředníků a státních zaměstnanců se postupem doby projevila potřeba české školy pro jejich děti. V roce 1920 tak byla nejprve zřízena česká menšinová škola obecná, umístěná v budově německé obecné a měšťanské školy chlapecké, stojící na nynějším Komenského náměstí. O pět let později byla pak v budově gymnázia otevřena první třída měšťanské školy.

Narůstající počet českých žáků si však vyžádal stavbu budovy, v níž by české školy mohly být soustředěny. V roce 1928 byla slavnostně otevřena nová škola na Valtické ulici, kde našla své útočiště i mateřská škola a jednoroční učební kurs a v neposlední řadě i menšinová hudební škola. Ta byla umístěna v takzvané hudebně a pořádala kursy hudby pro děti i dospělé. Ve škole se vyučovalo hře na klavír, zpěvu a hře na housle.

Zřízení české školy inicioval spolek Národní jednota pro jihozápadní Moravu, působící v Mikulově od roku 1919, který měl za cíl podporovat české národní cítění, kulturu a vzdělanost zakládáním škol, knihoven, muzeí apod. Finančním správcem školy se stal Jaroslav Zlámal, ředitel menšinové měšťanské školy a předseda místního odboru Národní jednoty.

První učitelkou hudebních kursů byla v roce 1929 Marie Kasalická. Od 1. září 1930 ji vystřídala Marie Nezmeškalová, rodačka z Předklášteří u Tišnova. Škola za jejího působení

získávala na oblibě, což se odrazilo v nárůstu počtu vyučovaných žáků z původních čtyřiceti až na čtyřicet. Mezi nimi byl i pozdější vynikající klarinetista a známý kapelník Karel Krautgartner. V souvislosti s událostmi předcházejícími okupaci československého pohraničí v roce 1939 však Marie Nezmeškalová odešla v září roku 1938 spolu s většinou českých mluvících obyvatel do vnitrozemí. Slibný rozvoj zdejšího českého hudebního školství tak byl násilně přerušeno.

Hudební školství v Mikulově po roce 1945

Ihned po osvobození Mikulova na jaře 1945 se Marie Nezmeškalová do města vrátila. Snažila se pokračovat ve své předválečné činnosti a záhy se jí podařilo obnovit městskou hudební školu, nyní ovšem jako pobočku Hudební školy v Břeclavi. První útočiště škola našla v budově bývalé německé obecné a měšťanské školy chlapecké na Komenského náměstí. Marie Nezmeškalová zdejší pobočku vedla až do roku 1949, kdy ve spolupráci s Místním národním výborem v Mikulově dosáhla jejího osamostatnění.

V květnu 1949 Krajský národní výbor v Brně přeměnil Hudební školu v Břeclavi na Janáčkův hudební ústav a pobočce v Mikulově nabídl, že pokud město Mikulov požádá, bude jí povoleno se osamostatnit. O měsíc později pak Městský národní výbor v Mikulově zaslal na Krajský národní výbor v Brně žádost o zřízení vlastního městského hudebního ústavu v Mikulově z odůvodněním, že Mikulov je městem okresním „a ústav dnešním stavem žactva a učitelských sil stačí úplně k tomu, aby byl samostatným hudebním ústavem. Ústav má k dispozici místnosti v budově místní národní školy, takže tím vyhovují po stránce zdravotní i školské plně.“ KNV po zjištění všech skutečností žádosti vyhověl a MNV v Mikulově zřídil ke dni 1. září 1949 samostatný Městský hudební ústav v Mikulově v čele s ředitelkou Marií Nezmeškalovou. V této době se škola přestěhovala do nových prostor na Gottwaldově ulici (dnešní ul. Piaristů) do budovy pozdějšího dětského oddělení Okresního ústavu národního zdraví.

Ve funkci ředitelky hudebního ústavu působila však Marie Nezmeškalová pouze do roku 1950. Na vlastní žádost byla přeložena na Městský hudební ústav v Moravské Třebové a zde vyučovala na pobočné třídě v Jevíčku.

Marii Nezmeškalovou vystřídal v září 1950 Antonín Seménka, nejprve jako zatímni správce, poté již jako ředitel. Po jeho odchodu na základní vojenskou službu v roce 1952 se stala ředitelkou hudebního ústavu Marie Sedláčková, avšak již po roce byla odvolána a na místo ředitele byl jmenován PhDr. Karel Urbánek ze Znojma. Za jeho působení se ústav, nyní přejmenovaný na Hudební školu v Mikulově, naposledy stěhoval, a to již do svého nynějšího působiště na Náměstí č. p. 28. Karel Urbánek zastával místo ředitele také pouze rok a od roku 1954 se ředitelem stal Josef Košulič, který zde působil až do své smrti v roce 1974.

Éra ředitele Josefa Košuliče byla dosud nejvýznamnějším obdobím v celé historii samostatné školy. Právě za jeho působení díky uvážlivému a systematickému budování pedagogického sboru docházelo postupně k rozšiřování počtu vyučovaných hudebních nástrojů, což se následně projevilo zvýšením zájmu o studium na škole i nárůstem počtu žáků. Současně s tím bylo možno založit Komorní orchestr učitelů, který se stal nositelem a šířitelem kultury v oblasti vážné hudby pro širokou oblast. Nešlo však pouze o hudební obor. Za jeho vedení se škola stala komplexní čtyřoborovou školou, jednou z prvních v Jihomoravském kraji, když počátkem šedesátých let byly postupně zakládány nejprve v roce 1962 taneční obor a o rok později i obory výtvarný a literárně-dramatický.

Po nečekané Košuličově smrti v listopadu roku 1974 se tradice založená jeho cíli a způsoby práce nadále přenášela do dalších desetiletí života a činnosti mikulovské školy. Ve vedení školy se postupně vystřídal opět Antonín Seménka, po něm František Kameník a Karol Porubský. Každý z nich svým způsobem a podle svého zaměření vedl školu v duchu nastolených tradic se znalostí mikulovských poměrů a k prospěchu a potřebám Mikulova a jeho okolí k dalším úspěchům a k dalšímu rozvoji. Následovalo několikaleté

Josef Košulič (foto Kronika LŠU Mikulov)

období spojené s vedením ředitelkou Hanou Steskalovou, která dojížděla do Mikulova ze vzdálených Bílovic nad Svitavou. Možná i z tohoto důvodu bylo její působení poznamenáno postupným poklesem počtu žáků a odchody mnoha pedagogů. Zatím posledním ředitelem je Jiří Vrbka, někdejší absolvent své vlastní školy a mikulovský patriot, za jehož vedení se podařilo kapacitu školy opět naplnit, vzkřísit skomírající taneční obor a zřízením poboček v okolních obcích Bavory, Milovice a Hlohovec přiblížit mikulovskou školu blíže dětem z obcí s obtížnou dostupností.

Komorní orchestr učitelů při vystoupení na zámku v Gajdošově sále v roce 1967
(foto archiv SoKA)

Historie budovy Základní umělecké školy

ZUŠ Mikulov již více než pětadesát let sídlí v budově ležící na západním rohu Náměstí při vstupu do zámeckého areálu. Rozlehlý a členitý dům patří mezi významné mikulovské stavby, a to jak z hlediska urbanistického, tak architektonického. Nejstarší část budovy, kterou je křídlo obrácené k Náměstí, pochází z období renesanční výstavby středu města, tedy z konce 16. století. Dvě dvorní křídla byla přistavěna o něco později již v barokním stylu, patrně v době, kdy dům vlastnil významný sochař Ignác Lengelacher (do roku 1769), autor řady plastik vytvořených pro Mikulov či obce Podpálaví.

V 19. století budovu užívala správa dietrichsteinského velkostatku. Po zrušení patrimoniální správy v roce 1848 zde sídlilo nově zřízené Okresní hejtmanství, pro jehož potřeby byla ve dvoře zřízena věznice. Vlastníkem budovy zůstávali i nadále majitelé panství Dietrichsteinové, kteří také v letech 1827–1829 provedli její poslední velkou přestavbu do podoby, v jaké ji známe již v současné době. Bylo přistavěno nejvyšší poschodí a celá budova získala pozdně klasicistní ráz. Západní fasádu zvýraznily tři mělké rizality, severní fasáda směrem k zámku má v přízemí omítkovou bosáž a v patrech je členěna vysokým pilastrovým řádem.

V roce 1945 byla budova Dietrichsteinům na základě Benešových dekretů znfiskována a předána správě Státních lesů. Ta souhlasila s žádostí Místního národního výboru v Mikulově a nechala zde umístit okresní a městské muzeum. V budově se kromě muzea nacházel tehdy ještě služební byt a ve druhém patře, v bývalém patrimoniálním archivu, zůstalo několik místností zaplněných archiváliemi pocházejícími z dob dietrichsteinského velkostatku.

V roce 1952 požádal mikulovský Spolek pro obnovu mikulovského zámku o rekonstrukci tohoto domu a ta byla v následujících letech realizována. Po skončení náročných oprav se v roce 1953 během prázdnin do objektu přestěhovala Základní hudební škola a počínaje školním rokem 1953/54 se zde začalo vyučovat. Škola měla od počátku k dispozici pět učeben vybavených klavíry a sborovnu s harmoniem. Některé z těchto hudebních nástrojů pocházely z konfiskátů po odsunutých německých obyvatelích. Kromě hudební školy v budově nadále působily také okresní a městské vlastivědné muzeum a okresní a městský archiv, které se však v roce 1959 přestěhovaly do nově opraveného zámku. Až do roku 1971 zde ještě přetrvávala městská knihovna. Teprve po jejím přeložení do jiných prostor ve městě začala tehdejší Lidová škola umění užívat celou budovu.

Snímek žaláře na zadním nádvoří domu na Náměstí č. 28, sloužícího v době, kdy v budově sídlilo Okresní hejtmánství. Objekt byl již zbořen, snímek zachycuje stav v roce 1956. (foto archiv Regionálního muzea v Mikulově)

Základní umělecká škola dnes

Základní umělecká škola Mikulov je svou cílovou kapacitou 605 žáků druhou největší ZUŠ břeclavského okresu. Ve školním roce 2009/2010 vyučuje 580 žáků ve třech oborech. O celkové naplněnosti i obsazení jednotlivých oborů vypovídá následující tabulka:

obor	cílová kapacita	počet žáků	naplnění oboru v %
hudební	400	345	86
výtvarný	145	145	100
taneční	90	90	100
škola celkem		580	96

Z celkového počtu vyučovaných žáků tvoří přibližně 60 % děti z Mikulova, 40 % dětí je z jiných obcí. Výuka proto probíhá nejen v kmenové škole v Mikulově, ale i na pobočkách ve Valticích, v Bavorech, Milovicích a Hlohovci. Díky tomu je vzdělávání v hudebním či výtvarném oboru dostupnější i pro menší děti, pro které je obtížné dojíždění do školy v Mikulově.

Cimbálová muzika Kolík Základní umělecké školy Mikulov na Ústředním kole soutěže ZUŠ v Kyjově v roce 2009
(foto Jiří Vrbka, ZUŠ Mikulov)

Hudební obor

Hudební obor je nejstarším a co do počtu vyučovaných žáků největším oborem na mikulovské umělecké škole. V současnosti je rozdělen na jednotlivá nástrojová oddělení a oddělení pěvecké.

Klavírní oddělení

Historie klavírního oddělení na umělecké škole v Mikulově se datuje již od roku 1929, a je tak spolu se smyčcovým a pěveckým oddělením nejstarším oddělením na škole. První jeho vedoucí se stala v roce 1962 Irena Rosenbreyerová. Po jejím odchodu v roce 1973 svěřil tuto funkci ředitel školy Josef Košulič Evě Golové, jež ji zastává dosud.

Klavírní oddělení se stalo v rámci školy dominantním jak počtem pedagogů a žáků, kterých mívalo až 140, tak i kvalitou výuky. Během let se zde vystřídala celá řada vyučujících. Mnozí zde působili jen krátce, někteří však spojili svůj život se školou na mnoho let – Eva Golová, Iva Chlumská, Ilona Sobotková, Liselotta Šrámková, Monika Czajkowská. S příchodem Gabriely Lahodové v roce 1996 se výuka v klavírním oddělení rozšířila také o keyboardy. Sekce elektronických nástrojů je dnes samostatným oddělením.

Žáci se účastní soutěží ZUŠ v sólové, komorní nebo čtyřruční hře a cenná umístění v krajských i ústředních kolech se stala již téměř pravidlem. Kromě soutěží ZUŠ, vyhlašovaných ministerstvem školství v tříletých cyklech, reprezentovali žáci školu i v náročných republikových a mezinárodních soutěžích – v Prague junior note, v Talentinu při mezinárodním hudebním festivalu Concentus Moraviae, v Interfóru talentů v Bratislavě, v Per quattro mani v Praze a Brně, v Dvořákově Lipníku, a to vždy s vynikajícím úspěchem.

Oddělení smyčcových nástrojů

Historii výuky hry na smyčcové nástroje lze přímo spojit s historií zdejší hudební školy, neboť hře na housle se začalo vyučovat hned v roce 1929. Rozmach tohoto oddělení nastal v poválečném období zřejmě i díky intenzivní snaze o rozvíjení národních kulturních

Slavnostní zahájení družebního koncertu ZUŠ Galanta v Nástupním sále mikulovského zámku v dubnu 2008. Zleva Mgr. Ladislav Mařašovský, ředitel ZUŠ Galanta, Ing. Jiří Vrbka, ředitel ZUŠ Mikulov, Mgr. Petr Kubín, ředitel Regionálního muzea v Mikulově. (foto Aleš Sobotka, ZUŠ Mikulov)

tradic. V našem regionu to znamenalo především zájem o cimbálové muziky, a tím i zájem dětí a rodičů o výuku hry na příslušné hudební nástroje.

Smyčcové oddělení se řadí k tradičně nejpočetnějším v rámci všech oddělení školy. Mezi jeho nejvýraznější a nejdéle zde působící pedagogické osobnosti patřili či patří Antonín Seménka, Vítězslav Vyhoda, Igor Czajkowski, Irena Mrázková či jeho současná vedoucí Věra Kunová. Oddělení nabízí svým žákům možnost výuky na všechny v hudebním světě běžně užívané smyčcové nástroje. Z nich největší zájem bývá o housle jako o nástroj s velmi širokou možností uplatnění – jak pro sólovou hru, tak i hru v orchestrech a v téměř všech druzích folklorních souborů. Úspěšně se zde vyučuje ovšem také hra na violu, violoncello a kontrabas.

Pro děti zde existuje možnost zapojit se do hry ve školních souborech, v žákovském orchestru a zejména v cimbálové muzice, která neodmyslitelně patří do naší folklorní oblasti a má na škole již půlstoletou tradici.

Smyčcové oddělení mikulovské ZUŠ se vždy pravidelně umísťovalo na předních místech v nejruznějších soutěžích, ať už v sólových nástrojích či komorní hře, nebo v soutěžích žákovských orchestrů a cimbálových muzik. Právě cimbálové muziky dosáhly v historii naší školy nejvýraznějších úspěchů v celostátním i mezinárodním měřítku.

Oddělení dechových nástrojů

Výuka hry na dechové nástroje byla na hudební škole v Mikulově zahájena v poválečných letech. Ve školním roce 1947–1948 zde nejprve externě vyučoval Jan Krška, roku 1950 nastoupil Jakub Husák, vyučující hře na klarinet, saxofon a tubu. Současně na tehdejší pobočce v Hrušovanech nad Jevišovkou učil hře na klarinet Bohumil Hubáček, pozdější vedoucí učitel

pobočky ve Valticích. Pro pobočku Valtice bylo velmi významné také dlouholeté působení Jaroslava Krbečka, jenž vedle jiných hudebních nástrojů vyučoval především hru na žestě.

Z původně malého oddělení je dnes oddělení s nejvyšším počtem vyučovaných žáků v rámci hudebního oboru, a to především díky oblibě dřevěných dechových nástrojů zobcové flétny a klarinetu. Zobcová flétna je nástrojem pro žáky snadno dostupným a hra na ni je většinou předstupněm k výuce hry na nástroje s obtížnějším ovládním – zejména příčné flétny a klarinetu. Právě výuka klarinetu, jenž je nástrojem širokého uplatnění, má u nás letitou tradici. O ni se vedle již výše uvedených učitelů zasloužili zejména Jindřiška Šimáčková, František Jaborník a v současnosti zde působící Luděk Dwořáček a Barbora Pončíková.

Flétnová třída vznikla na přelomu šedesátých a sedmdesátých let uplynulého století, kdy začala na škole působit tehdejší studentka brněnské konzervatoře Edita Schwartzová. Po ní hru na tento nástroj vyučovali František Jaborník a Ilona Sobotková. Podmínky pro uspokojení narůstajícího zájmu o studium hry na příčnou flétnu se vytvořily s příchodem Karla Bohůna v roce 1993. Výsledkem cílevědomé výuky jsou hodnotné výkony a umístění flétnistů i klarinetistů v soutěžích ZUŠ v minulých letech i působení žáků v dechových souborech školy i v cimbálových muzikách.

Dechová hudba lidové školy umění v roce 1988 (foto Václav Hortvík, SoKa Mikulov)

Hra na žestové nástroje se na Lidové škole umění v Mikulově začala intenzivněji vyučovat od roku 1967 po příchodu Karola Porubského. S jeho jménem je dechové oddělení zdejší školy spojeno po čtyři desetiletí, stejně tak jako tradice dechových hudeb v Mikulově. Karol Porubský je však znám i jako autor mnoha hudebních skladeb pro malé i velké dechové orchestry, pro taneční orchestr, také jako autor sólových skladeb pro trubku, lesní roh a tubu, z nichž mnohé komponoval pro potřebu dechového oddělení zdejší školy.

Po celou dobu existence žestových tříd na ZUŠ Mikulov získávali jejich žáci pravidelně ocenění v okresních, krajských i ústředních kolech soutěže ZUŠ jak v sólové i komorní hře, tak v soutěžích dechových souborů. Co do počtu nejruznějších ocenění patří žestě v rámci školy mezi nejúspěšnější.

Do dechového oddělení je přičleněna i hra na bicí nástroje, o jejíž výuku narůstá mezi mládeží zájem.

Oddělení klávesových nástrojů

Existence tohoto nejmladšího oddělení v ZUŠ Mikulov je ohraničena rokem 1996, kdy nastoupila do mikulovské školy Gabriela Lahodová. V současnosti do něj zařazujeme i hru na varhany a také na akordeon.

Oddělení strunných nástrojů

Oddělení strunných nástrojů by mohlo být nazýváno také kytarovým, protože jediným reprezentantem skupiny strunných nástrojů na naší škole je kytara, zato však ve všech svých podobách – kytara klasická, elektrická i baskytara.

Počátky výuky hry na kytaru na hudební škole v Mikulově spadají do šedesátých let uplynulého století. Zájem o hru na tento hudební nástroj tehdy nebývale narůstal – především díky popularitě nejruznějších kytarových skupin vznikajících v té době ve světě – a trvá dodnes.

Oddělení lidových nástrojů

Mezi lidové nástroje dnes řadíme dudy a cimbál. Druhý z uvedených nástrojů se začal vyučovat na mikulovské škole s příchodem Josefa Košuliče v roce 1954. Splnil se tak jeden z důležitých předpokladů pro položení základů tradice dětských cimbálových muzik v Mikulově. Cimbálovou třídu převzala v roce 1975 Helena Břečková, s jejímž jménem je spojena také většina individuálních úspěchů mikulovských cimbalistů.

Školou prošla za dobu její existence celá řada cimbalistů a mnoho z nich si odnášelo diplomy z krajských i ústředních kol soutěží LŠU či později ZUŠ. Mnozí z těchto žáků dnes aktivně hrají v cimbálových muzikách a jejich příkladu následují další zájemci o hru na tento zajímavý a pro zdejší kraj charakteristický nástroj.

Pěvecké oddělení

Výuka zpěvu má na mikulovské škole dlouholetou tradici – zpěv zde byl vyučován již od roku 1929 a s výjimkou krátkého období po druhé světové válce tady vždy působil alespoň jeden učitel. Z těch, kteří vyučovali na zdejší škole delší dobu a utvářeli pěvecké oddělení dle svého obrazu, jmenujme alespoň Janu Hýlovou, Martu Tolarovou, Helenu Halířovou či Václava Pešu.

Soubory

Na hudební škole v Mikulově je – a také v minulosti vždy byla – souborové hře věnována velká pozornost. Tradice vedení různých souborů sahá až do padesátých let minulého století a výčet jejich veřejných vystoupení a úspěchů i v celostátním měřítku jen dokládá pravdivost tohoto tvrzení.

Za dobu existence samostatné hudební školy zde vznikla celá řada nejruznějších hudebních uskupení. Některá prokázala značnou životaschopnost a existují na škole již v několikaleté žákovské generaci, jiná prožila během několika let svůj vrchol a poté zanikla a ještě jiná měla život spíše jepičí – to většinou tehdy, když vznikala za zvláštních okolností,

například k příležitosti vypsání soutěží v daném oboru. Všechny soubory však měly pro obohacení života školy a jejich žáků vždy velký význam.

Dětská cimbálová muzika

První žákovská cimbálová muzika byla na hudební škole založena tehdejším ředitelem Josefem Košuličem již ve školním roce 1958/1959 a v témže roce také poprvé veřejně vystoupila – a to v sále mikulovského zámku. Velmi brzy se stala známou a oblíbenou nejen u rodičů mladých hudebníků, ale i u celé mikulovské veřejnosti. Úsilí mladých muzikantů bylo korunováno četnými úspěchy – stali se dvojnásobnými vítězi ústředního kola Soutěže tvořivosti mládeže, účinkovali v Československé televizi i rozhlas, vystoupením pro naše krajany ve Vídni reprezentovali republiku i v zahraničí. Navíc se stali zakladateli tradice dětských cimbálových muzik na hudební škole v Mikulově, jejímiž dalšími pokračovateli a nositeli jsou příslušníci všech následujících žákovských generací.

Cimbálová muzika patřila vždy k nejvýraznějším a nejvytíženějším souborům na škole. V jejím vedení se postupně vystřídal řada pedagogů – Antonín Seménka, Vítězslav Vyhoda, Lenka Bluchová, Věra Kunovová, Irena Mrázková a Karel Martiš. Současnou cimbálovou muziku, která si zvolila název Kolík, vede Jiří Vrbka.

Na úspěšnou činnost zakladatelské generace navazovali ti mladší dalšími výraznými úspěchy na přehlídkách i soutěžích, a to zejména 3. místem v ústředním kole soutěže ZUŠ v roce 1996. Tento úspěch se podařilo zopakovat po třinácti letech v roce 2009.

Významnou kapitolu v činnosti cimbálové muziky tvoří její spolupráce s národopisnými soubory Palavánek a Palavěnka, jejíž počátky se datují od roku 1982. Tato spolupráce přinesla vedle nesčetné řady společných vystoupení a tuzemských i zahraničních zájezdů i spoluúčast na vydání dvou CD – „Imala sam miloga“ v roce 2001 a „Aj v Mikulově sa zpívá...“ v roce 2006.

Na pobočce ve Valticích vznikla v roce 2001 samostatná cimbálová muzika, která pod názvem Valtičánek působí ve městě i okolí. Kromě vlastních akcí vystupuje také spolu s dětským národopisným souborem Borověnka, jež doprovází. Vedením cimbálové muziky jsou pověřeni Veronika Jíchová a Tomáš Svačina.

Dechové orchestry

Historie dechového orchestru na mikulovské LŠU se začala psát ve školním roce 1968/1969, rok po nástupu Karola Porubského na místo učitele žestových nástrojů. Žestová třída pod jeho vedením se z původně pouhých čtyř žáků rozrostla velmi rychle natolik, že bylo možno založit školní dechovku. První úspěchy na poli reprezentace školy i města Mikulova se dostavily již ve školním roce 1970/1971, kdy orchestr získal 1. místo v krajském a 3. místo v celostátním kole soutěže LŠU. Postupem času počet žáků narůstal a s ním rostl i výčet úspěchů a množství vystoupení, a to i mimo region Mikulovska.

V listopadu 1974 na umělecké škole existovaly již dva dechové soubory – jeden tvořený mladšími a druhý staršími žáky. Orchestr se staršími žáky absolvoval pod názvem Mikulovanka přehrávky pro lidové hudebníky a začal postupně působit samostatně nezávisle na LŠU. Oba soubory však nadále spolupracovaly a napomáhaly si jak repertoárem, tak také dle potřeby vzájemnými výpomocemi jednotlivých hráčů. Tato spolupráce trvá do dnešních dnů.

Žákovský dechový orchestr dnes vystupuje pod názvem Harcovníci. Náplň jeho činnosti tvoří vesměs reprezentace ZUŠ a města Mikulova. Z významných akcí, které soubor absolvoval, vzpomeňme pravidelnou přehlídku dětských a mládežnických dechových hudeb „O pohár starosty města Mikulova“, kterou Harcovníci vyhráli již potřetí, a pohár tak získali natrvalo.

„Dospělá“ Mikulovanka, jejíž spolupráce se školou stále trvá – ať v osobě jejího kapelníka Karola Porubského, či bývalých i současných žáků, se může pochlubit skladbami natočenými v Čs. rozhlasu Brno a Ostrava, vystoupeními v ostravské televizi, kde byla hostem v pořadu „Písničky s ozvěnou“, a dokonce i účinkováním na vlnách rozhlasu BBC a vystoupením v televizi v Dublinu. Dosavadním vrcholem její činnosti je natočení tří CD a MC

Komorní orchestr Základní umělecké školy Mikulov při vystoupení na Mezinárodním festivalu neprofesionálních komorních orchestrů „Setkání“ v Klášterním Hradisku v Olomouci v roce 2009 (foto archiv ZUŠ Mikulov)

s názvy „Pít víno bílé“, „Mikulovská kapela“ a „Kytíčka písniček“. Ty jsou dokladem bohaté práce souboru, stejně jako úspěchy v soutěžích a přehlídkách různého zaměření nebo celá řada vystoupení doma i za hranicemi republiky – v Bulharsku, Maďarsku, Polsku, Rakousku, Německu, Belgii, ve Francii, na Slovensku a v Irsku.

Historie dechových orchestrů je v nejužší možné míře spjatá s mikulovskou hudební školou a jejich působení zde je zároveň samozřejmou součástí místní lidové kultury. Doplňují tak pestrou mozaiku tvořící kulturní identitu našeho pohraničního města.

Komorní orchestry

Provozování komorních orchestrů patří k mikulovské hudební škole již od šedesátých let minulého století a v každé generaci znamenalo přínos k obohacení uměleckého života školy i města Mikulova.

Ke konci šedesátých let uplynulého století se podařilo řediteli Josefu Košuličovi získat učitele pro výuku téměř veškerých smyčcových i dechových nástrojů. Tím byly dány podmínky pro vznik Komorního orchestru učitelů. Jeho zakládajícími členy byli Antonín Seménka a Stanislav Červenka – první housle, Vítězslav Vyhoda a Antonín Munzar – druhé housle, Jakub Husák a Josef Báťa – violy, Igor Czajkowski – violoncello, František Kameník – kontrabas, Jindřiška Šimáčková a František Jaborník – klarinety a hoboje, Karol Porubský a Jaroslav Krbeček – trubky, Eva Golová a Jan Frank – cembalo. Uměleckým vedoucím a dirigentem komorního orchestru byl Josef Košulič.

Soubor si záhy vybudoval velmi široký a mnohostranný repertoár. Vedle starých mistrů baroka nebo klasicismu věnoval soubor pozornost také dílům skladatelů, kteří v minulosti působili jako profesori na piaristickém gymnáziu v Mikulově – byly hrány například skladby Š. Kalouse nebo A. Mašáta.

Muzikanti z Junior Bandu dokáží pobavit i zaplněné náměstí.
(foto Milan Karásek)

Orchestr vystupoval pravidelně pro mikulovskou veřejnost, doprovázel absolventy školy, hrával na mnoha kulturních a společenských akcích, vernisážích výstav a při různých slavnostních příležitostech. Po úmrtí Josefa Košuliče v roce 1974 převzal řízení orchestru Jan Frank a pokračoval v práci v duchu svého předchůdce. Bohužel i jej zastihla předčasná smrt, a tak v roce 1981 skončila víc než dvacetiletá historie Komorního orchestru učitelů.

V roce 2002 byl na ZUŠ Mikulov založen orchestr Collegium Magistrorum, následující svou činností příkladem někdejšího Komorního orchestru učitelů. U jeho zrodu stáli Jiří Vrbka a Karel Bohůn spolu s kolegy, kteří nabídli ke hraní v komorním učitelském orchestru přijali. Soubor tvořili učitelé ZUŠ, její absolventi a nejlepší instrumentalisté z města i okolí. Umělecký vedoucí a dirigent orchestru Karel Bohůn i ostatní učitelé-hudebníci se snažili do činnosti Collegia zapojovat i žáky ZUŠ, z nichž několik vyspělejších se postupně stalo jeho stálými členy.

Činnost orchestru je v současné době utlumena a omezena na příležitostná vystoupení. Členové souboru však často spolupracují s žákovským Komorním orchestrem ZUŠ Mikulov při veřejných vystoupeních k významným kulturním příležitostem.

Komorní orchestr ZUŠ Mikulov vznikl v roce 2008. Jádrem orchestru tvoří skupina žáků a mladých absolventů ZUŠ, vyčleněná z orchestru Collegium Magistrorum, kterou postupně doplňují vyspělejší žáci školy. Dosud největším úspěchem mladého komorního tělesa je získání 1. místa v oblastním kole soutěže ZUŠ, které proběhlo 23. března 2009 v Hodoníně.

Junior Band

Soubor vznikl v roce 2001 původně ze žáků kytarové třídy Aleše Sobotky, posléze byl rozšířen o žáky dechového a pěveckého oddělení a oddělení bicích nástrojů. Stylově Junior Band vyšel z folkové hudby, později – jak žáci technicky vyspěli – se soubor začal zabývat

Baletní příprava, 2009 (foto Aleš Sobotka)

Záběr z provedení choreografie Paní, 2007 (foto archiv ZUŠ Mikulov)

náročnějšími hudebními žánry. V současné době se Junior Band věnuje interpretaci české i zahraniční rockové a populární hudby, v oblasti instrumentální hudby zahrnuje i latinsko-americkou provenienci a současnou tvorbu z oblasti fusion.

Šikovní flétníčky

Soubor „Šikovní flétníčky“ vznikl v září 2007 a sdružoval žáky 2. a 3. ročníku oboru zobcová flétna ze třídy Karla Bohúna. Soubor hraje drobnější skladbičky slohových období od renesance přes baroko a klasicismus až po současnou tvorbu. Členové souboru často vystupují při různých kulturních akcích ve městě, vernisážích a podobně. Jejich bezprostřednost a výborná sehraň vždy vyvolává spontánní nadšenou reakci publika.

Taneční obor

Taneční obor byl na mikulovské škole otevřen v roce 1962. První učitelkou tanečního oboru byla Vlasta Lyková, která zde působila do roku 1964. Po ní následovali Marta Babáková (1964–1969), Jana Neubergerová (1969–1975), Věra Pokorová (1970–1972), Zora Reichardová (1971), Dana Marvanová (1972–1976), Iva Kadlecová (1975–1978), Radka Vašicová (1976–1981), Božena Nováková (1978–1980), Ladislav Šuba (1979–1983), Ivona Novotná (1982–1990), Hana Štanclová (1989–1990), František Szepessy (1990–1991), Růžena Skřivánková (1990–2002), Alice Helanová (2001–2002), Veronika Kolečkářová (2002–2008), Hana Dobrovolná (od 2008).

Významným krokem pro rozvoj tanečního oboru byl příchod členů dětských národních souborů Palavěnka a Palavánek do hudební školy v roce 2008. Nyní absolvují mladí tanečníci pravidelnou taneční a pohybovou přípravu pod profesionálním vedením. V tanečním oboru tak vznikly dvě třídy zaměřené vedle všeobecné taneční a pohybové přípravy zejména na lidový tanec. Jejich absolventi budou zárukou, že folklor v našem regionu bude i nadále živým a krásným uměním.

Literárně-dramatický obor

Otevřením literárně-dramatického oboru v roce 1963 byl dovršen proces budování komplexní umělecké školy v Mikulově. První učitelkou tohoto oboru se stala Dana Dorovská. V roce 1966 jej převzala brněnská herečka Drahomíra Vokurková, která pozvedla významným způsobem úroveň mladého oboru. Mnozí absolventi Drahomíry Vokurkové vystudovali dramatickou konzervatoř a věnují se svému oboru profesionálně.

Na práci své předchůdkyně v roce 1979 navázal krátce Pavel Máca a po jeho odchodu roku 1981 byl obor na několik let uzavřen. Znovuotevřen byl za ředitele Karola Porubského, jenž pro jeho vedení získal postupně Jaromíra Crhana (1992–1993), Aleše Sobotku (1993–1995), Jana Veselého (1995–1997) a Libuši Danielovou (1997–2003).

V současné době je obor pro nedostatek zájmu uzavřen.

Výtvarný obor

Výtvarný obor je po hudebním oboru druhým nejpočetnějším na zdejší škole. Vyučuje se nepřetržitě od roku 1963, kdy zde jako první pedagog nastoupil Jan Gajdoš (1963–1967). Následován byl Rudolfem Gajdošem (1968–1969), Janou Brázdovou (1964–1969), Jindřichem Skopalíkem (fotografie, 1965–1978), Vilmou Leskovou (1969–1973), Jarmilou Červenou (1973–1990), Markem Dobešem (1990–1992), Jaroslavem Máčalem (1990–1991), Jaroslavem Petrem (1991–1992), Karlem Křivánkem (1992–2007) a Jitkou Vrbkovou (1993–1996). Současnými vyučujícími jsou Karel Frantel a Zdeňka Benešová.

K rozvoji výtvarného oboru významně přispělo vybudování nových učeben v podkrovní škole. V letech 1977–1980 zde vznikly dva prostorné výtvarné ateliéry včetně potřebného zázemí pro grafiku, keramiku a fotografii, a to zejména zásluhou Jarmily Červené. Díky

Vernisáž výstavy výtvarného oboru v červnu 2008 (foto archiv ZUŠ Mikulov)

její snaze o rozvoj a zvelebení vyučovaného oboru získali mladí výtvarníci možnosti, které nejsou ani dnes na školách našeho typu běžné.

Instalace z výstavy výtvarného oboru v červnu 2008 (foto archiv ZUŠ Mikulov)

V současnosti zažívá výtvarný obor další rozvoj. V Mikulově byla vybudována nová keramická dílna vybavená třemi hrnčířskými kruhy a dvěma keramickými pecemi, která umožňuje rozšíření atraktivní výuky keramické výroby nejen pro žáky naší školy, ale ve specializovaných kurzech i pro veřejnost. Ve Valticích byla jako reakce na zájem veřejnosti nově zřízena pobočka výtvarného oboru s výukou malby, grafiky a keramiky, a škola tak vytvořila novou studijní příležitost, již nyní využívá více než 50 žáků z Valtic a okolí.

Ve školním roce 2009/2010 byla zahájena výuka počítačové grafiky a související digitální fotografie, pro niž byla v jednom z výtvarných ateliérů vybudována počítačová učebna. Škola tak reaguje na technologický pokrok a stále se rozšiřující používání multimediálních technologií. Možnost výuky práce s digitálními technologiemi znamená další kvalitativní posun a rozvoj výtvarného oboru a zároveň rozšíření nabídky vzdělávání pro nejširší okruh zájemců. Tyto technologie navíc otevírají nové pohledy na uměleckou tvorbu, především v oblasti konceptuálního umění, a umožňují v rámci školy i rozvoj mezioborové spolupráce.

Miroslav Svoboda, Darja Kocábová, Jiří Vrbka

60 years of the independent music school 80 years of Czech music education in Mikulov

In 2009 the Basic School of Arts in Mikulov marked 60 years of independent existence, and Czech music education in Mikulov its 80th year since it began. For this occasion the school's directors decided to produce an exhibit that would relate to the public, students, and employees the history of the school and its present activities. Specialists from the State District Archive in Břeclav, Mikulov branch, were invited to help prepare the exhibit; and exhibitors from the Regional Museum in Mikulov were asked to install it. Together an exhibit was produced consisting of 18 panels, which present the earliest known history of music education in Mikulov, its history between the world wars and after 1945, and the school as it is today. It also tells of the two most important figures connected with the school, Karl Krautgartner and Josef Košulič. In an independent chapter it also deals with the fascinating history of the Renaissance building that has housed Mikulov's music school for more than 55 years.